

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Przedmowa	11
Rozdział I	
Zagadnienia wprowadzające	13
1. Pojęcie i cechy szczególne międzynarodowego prawa środowiska	13
2. Pojęcie środowiska w obrocie prawnomiędzynarodowym	16
3. Rozwój międzynarodowego prawa środowiska	18
4. Koncepcje aksjologiczne międzynarodowego prawa środowiska	27
5. Międzynarodowe prawo środowiska z perspektywy jedności systemu powszechnego prawa międzynarodowego	35
6. Prawo człowieka do środowiska	39
Rozdział II	
Cele i zasady międzynarodowego prawa środowiska	48
1. Cele ogólne międzynarodowego prawa środowiska	48
2. Partykularne cele traktatowe	50
3. Zasady międzynarodowego prawa środowiska	53
Rozdział III	
Podmioty międzynarodowego systemu zarządzania środowiskiem	76
1. Państwa.....	80
2. Organizacje międzynarodowe.....	83
2.1. Organizacje o zasięgu globalnym	84
2.2. Organizacje międzynarodowe o charakterze regionalnym	90
2.2.1. Organizacje europejskie	91
2.2.1.1. Rada Europy	91
2.2.1.2. Unia Europejska.....	91
2.2.2. Afryka.....	98
2.2.3. Region Ameryki Południowej i Karaibów	98
2.2.4. Azja.....	98
3. Podmioty inne niż państwa.....	100
3.1. Organizacje pozarządowe.....	100
3.2. Społeczność akademicka	100
3.3. Sektor korporacji międzynarodowych i stowarzyszeń sektora prywatnego.....	101
3.4. Podmioty indywidualne.....	101

Rozdział IV

Źródła i akty międzynarodowego prawa środowiska	104
1. Pojęcie, katalog i zagadnienia hierarchii źródeł międzynarodowego prawa środowiska	104
2. Umowy międzynarodowe	105
2.1. Przygotowywanie traktatów	108
2.2. Zastrzeżenia do traktatów	110
2.3. Interpretacja traktatów dotyczących środowiska	111
2.4. Relacje między traktatami dotyczącymi środowiska	113
2.5. Wejście w życie postanowień traktatów	115
2.6. Poprawki do traktatów	116
3. Zwyczaj międzynarodowy	117
4. Ogólne zasady prawa	121
5. Uchwały prawotwórcze organizacji międzynarodowych	122
6. Pomocnicze źródła prawa	123
7. Normy <i>ius cogens</i> w prawie środowiska	125
8. <i>Soft law</i>	127

Rozdział V

Zagadnienia przestrzegania prawa, odpowiedzialności i załatwiania sporów

dotyczących środowiska	129
1. Wprowadzenie do krajowych porządków prawnych i zagadnienia przestrzegania norm międzynarodowego prawa środowiska	129
2. Procedury w przypadku niezgodności praktyki z przepisami traktatu (procedury <i>non-compliance</i>)	133
3. Zagadnienia odpowiedzialności	138
3.1. Prawnomiędzynarodowa odpowiedzialność państwa za szkody w środowisku	138
3.2. Prawnomiędzynarodowe zasady odpowiedzialności cywilnej za szkody w środowisku	143
3.3. Odpowiedzialność karna	149
4. Rozstrzyganie sporów	152
4.1. Negocjacje	154
4.2. Mediacja, koncyliacja, odwołanie się do organów międzynarodowych	155
4.3. Arbitraż	156
4.4. Sądownictwo międzynarodowe	156
4.4.1. Rola Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości	157
4.4.2. Rola Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza	158
4.4.3. System WTO	159
4.4.4. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	160
4.4.5. Rola regionalnych trybunałów praw człowieka	161

Rozdział VI

Ochrona atmosfery i klimatu	163
1. Kontrola zanieczyszczenia powietrza	164
2. Kontrola transgranicznego zanieczyszczania powietrza	165

3. Ochrona warstwy ozonowej	170
4. Ochrona klimatu	174
5. Ochrona przestrzeni kosmicznej	183

Rozdział VII

Ochrona środowiska morskiego	187
1. Ochrona środowiska morskiego w świetle Konwencji z 1982 r. o prawie morza	190
2. Regulacje dotyczące zanieczyszczeń powstających w następstwie zatapiania	195
3. Regulacje dotyczące zanieczyszczeń ze statków	199
4. Regulacje dotyczące zanieczyszczeń ze źródeł lądowych	202
5. Regulacje dotyczące zanieczyszczeń z atmosfery lub poprzez atmosferę	203
6. Regulacje dotyczące zanieczyszczeń z działalności na dnie morskim	203

Rozdział VIII

Ochrona różnorodności biologicznej	205
1. Regulacje o charakterze ogólnym i zasięgu globalnym	206
2. Regulacje o charakterze ogólnym i zasięgu regionalnym/subregionalnym	213
2.1. Region Afryki	213
2.2. Region Ameryki i Karaibów	215
2.3. Region Azji i Pacyfiku	217
2.4. Region Europy	218
3. Regulacje o zakresie globalnym lub regionalnym dotyczące poszczególnych gatunków lub siedlisk	221
3.1. Ochrona obszarów wodno-błotnych	222
3.2. Ochrona lasów	223
3.3. Ochrona roślin	223
3.4. Ochrona gruntu i gleby	225
3.5. Ochrona żywych zasobów morskich	227
3.5.1. Regionalne instrumenty ochrony różnorodności zasobów morskich	230
3.5.2. Ochrona gatunków żywych zasobów morskich	231
3.6. Ochrona ptaków	234
3.7. Ochrona niektórych gatunków zwierząt lądowych	235
3.8. Ochrona gatunków wędrujących	236
3.9. Ochrona światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego	238

Rozdział IX

Niebezpieczne substancje i odpady	241
1. Kontrola produkcji i używania niebezpiecznych substancji	242
2. Kontrola handlu międzynarodowego niebezpiecznymi substancjami	245
3. Transport niebezpiecznych substancji	247
4. Regulacje dotyczące niebezpiecznych substancji uwalnianych na skutek awarii przemysłowych	248
5. Transgraniczne przemieszczanie niebezpiecznych odpadów	251
6. Transgraniczne przemieszczanie żywych organizmów zmodyfikowanych genetycznie	259

Rozdział X	
Działania militarne i ochrona środowiska	263
1. Obowiązywanie traktatów międzynarodowych prawa środowiska w czasie konfliktów zbrojnych	263
2. Ogólne zasady ochrony środowiska w normach międzynarodowego humanitarnego prawa konfliktów zbrojnych	266
3. Szczególne zasady ochrony środowiska w normach międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych	270
4. Wojsko i środowisko (rozważania <i>de lege ferenda</i>)	273
Rozdział XI	
Ochrona środowiska Antarktyki	277
1. Układ w sprawie Antarktyki z 1959 r.	278
2. Konwencja z 1972 r. o ochronie fok antarktycznych	279
3. Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki	280
4. Konwencja z 1988 r. o regulacji działalności dotyczącej antarktycznych bogactw mineralnych	283
5. Protokół z 1991 r. o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki	285
Rozdział XII	
Ochrona międzynarodowych cieków wodnych i jezior	292
1. Regulacje o charakterze powszechnym	293
2. Regulacje o charakterze regionalnym	298
2.1. Europa	298
2.2. Afryka	303
2.3. Ameryka	303
2.4. Azja	304
Wybór literatury	305
Wybór stron internetowych	311